

Vrcholný středověk (11. – 15. st.)

Obecně.

- osidlování dříve neosídlených území
- rozšiřování orné půdy → větší výnosy, rozvoj řemesla a obchodu
- peněžní hospodářství, ve městech univerzity
- poddanská povstání, morové epidemie (umřela 1/3 obyvatelstva)

13. st. církev na vrcholu

- gotická kultura
- *stavové* = šlechta, církev, měšťané
- vpád Mongolů do Evropy

Křížové výpravy = kruciáty (1095 – 1291)

- výpravy křižáků do Levanty, která je ovládána Araby
- příčiny: dobytí svaté země; *majorát* = dědičné právo, první syn dědí vše, proto se ostatní účastní výprav, aby získali majetek; italská města – jsou tu Seldžukové, nemohou provozovat obchod
- vyhlašuje papež

1071 BITVA U MANTZIKERTU, Seldžukové porázejí Byzantince

1076 Jeruzalém, Boží hrob

První křížová výprava 1095 – 1099

- vyhlásil **Urban II.**, má problematický vztah s Jindřichem IV.

1095 KONCIL V PIAZENZE, byzantský císař **Alexios I.** posílá posly, aby papeže požádali o pomoc v boji se Seldžuky

1095 KONCIL V KLERMONTU, vyhlášení první křížové výpravy

(1096) lidová křížová výprava, nebyla úspěšná

- poté i rytíři, probojují se do oblasti Levanty, získají svatá místa

1099 dobytí Jeruzaléma → svaté místo

- křižácké státy podřízené Jeruzalémskému království: Antiochejské knížectví, Tripoliské hrabství, Edesské hrabství

Druhá křížová výprava (1147 – 1149)

- francouzský král Ludvík VII., Přemyslovec Vladislav II., SŘŘ KONrád III.
- též neúspěšná, úzeí nerozšířeno, sály vyrovnána

1187 BITVA U HATTÍNU sultán **Saladin** poráží křižáky, dobyl Jeruzalém a další, konec rovnováhy

Třetí křížová výprava (1189 – 1192)

- císař SŘŘ Fridrich Barbarossa, francouzský král Filip II. August, anglický král Richard Lví Srdce
- Fridrich během tažení utonul
- též neúspěch, jenom povolení návštěv Jeruzaléma
- ZNOVUDOBYTÍ STRATEGICKÝCH BODŮ AKKONU A JAFFY

Čtvrtá křížová výprava (1202 – 1204)

- původně měla směřovat do Egypta, cíl: oslabit muslimy v tomto prostředí
- jenže žoldáci zdrženi v Benátkách dóžetem **Enricem Dandolem**, takže vtrhli a zlikvidovali Byzanc

Konec křížových výprav

1291 PÁD AKKONU, konec křížových výprav

- křižáci se stahují zpět

Důsledky

- církev na vrcholu, bohatství a moc
- centralizace, posílené královské moci
- rozvoj měst na Apeninském poloostrově: Benátky, Janov
- peněžní hospodářství, nové plodiny, technologie, hrady, gotický sloh
- rytířská kultura, tři rytířské řády: johanité, templáři, němečtí rytíři
- prolínání různých kultur

Mocenské soupeření mezi Anglií a Francií, 12. – 15. st.

Anglie, normandská dynastie

1066 zakladatel **Vilém I. Dobyvatel** poražením **Harolda II. Godwindsona** v BITVĚ U HASTINGS

- korunován ve Westminsteru
- Normandie součástí Anglie, protože jej v roce 911 Vikingové dostali od Francouzů
- Vilém přiděluje přívržencům drobná léna, aby neměli moc velkou moc
- dělení území na *hrabství*, v jejich čele *šerifové* = královští úředníci, dbají na odvádění daní, soudní pravomoc

(1086) *Domesday Book* = soupis veškerého majetku, kde se co nachází → později k zavedení daní

Dynastie Plantagenetů

- **Jindřich II. Plantagenet**
- **Thomas Becket**, Jindřichův přítel, arcibiskup, chce vytvořit církev nezávislost na králi, později zabit
- *putující soudci* = kontroloři šerifů
- **Eleonora Akvitánská**, manželka francouzského krále, po rozvodu se provdala za Jindřicha → územní zisky, Francouzi ztáčí přístup k moři na západě
- francouzský král **Filip II. August** chce území dobýt zpět
- **Richard Lví srdce**
- třetí křížová výprava, při cestě zpět zajat v Rakousku (1192), vykoupen zpět
- VÁLKA S FILIPEM II., neúspěch (nic nedobyli), Richard poraněn šípem, umírá
- Jan Bezzemek
- jeho bratr

- BITVA U BOUVIGNES proti Filipovi, ztrácí většinu území ve Francii
- 1215 *Magna charta libertatum* (velká listina svobod) = oslabil pozici anglického krále -> zárodky budoucího parlamentu, Velká královská rada -> budoucí horní sněmovna lordů
- **Eduard I.** definitivně přiojil Wales
- **Eduard II.** jeho manželka ho donutila se vzdát královského titulu ve prospěch Eduarda III., jeho syna

Francie, Kapetovci

- zakladatel **Hugo Kapet**, zvolen 987
- **Filip II. August** získává území Angličanů vs. Normandie
- Ludvík IX. Svatý
- **Filip IV. Sličný**
- vrchol centralizace
- chce zdanit církve -> konflikt s papežem **Bonifácem VIII.** -> nechal ho zatknout, Bonifác ve vězení umírá
- na místo papeže dosazuje **KLimenta V.**, donutí ho, aby církve přesídlila z Říma do Avignonu = *avignonské zajetí*
- templáři mají na jeho vkus moc majetku -> obviní je z kacířství, zatýká **Jacquesa de Molay** (poslední velmistr templářů, později upálen), tento řád zrušil, špičky upáleny
- „černý pátek“ ... zajetí onoho velmistra proběhlo v pátek 13.
- chce získat Flandry, neúspěch
- 1302 Filip potřebuje pomoc s dobýváním, začíná svolávat tzv. *generální stavy* = zástupci šlechty, církve a měst, např. rozhodují o daních -> získá si je na svou stranu

Příčiny stoleté války

- Anglie chce území ve Francii
- Francie chce Flandry
- 1328 vymírají Kapetovci (Karel IV.), provdá svou dceru za **Filipa z Valois**, proti tomu se vymezili Angličané (Eduard III.), vytváří si nároky na Francouzskou korunu
- Filip z Valois tím zakládá novou dynastii